

REFERENCES

1. Hilchevsky, V.K., & Greben', V.V. (Eds.) (2014). *Vodnyj fond Ukrai'ny: Shtuchni vodojmy – vodoshovyshha i stavky: Dovidnik [Water resources Ukraine: Artificial water resources – reservoirs and ponds: Directory]*. Kyiv: Interpres [in Ukrainian].
2. Pukalo, P. Ya. & Loboiko, Yu.V. (2005). Najbil'sh poshyreni zahvorjuvannja stavovyh ryb ta i'h profilaktyka [The most common diseases of pond fish and prevention their]. *Sil's'kyj gospodar – Agricultural*, 11/12, 36-37 [in Ukrainian].
3. Davidov, O.N. & Temnikhanov, Yu.D. (2004). *Bolezni presnovodnyh ryb: virusnye, bakterial'nye, mikozyne, parazitarnye, nezaraznye [Diseases of freshwater fish: viral, bacterial, mycotic, parasitic, noncontagious]*. Kyiv: Vetinform [in Ukrainian].
4. Mandygra, M.S. & Zbozhinska, O.V. (2008). Epizootychna sytuacija v rybnyc'kyh gospodarstvah Rivnenshhyny [Epizootic situation in fish farms of Rivne region]. *Veterinarna medicina – Veterinary medicine*, 90, 311-315 [in Ukrainian].
5. Sachuk, R.M. & Yuskiv, I.D. (2010). Ekologo-parazytologichnyj monitoryng koropa v rybnyc'kyh gospodarstvah Rivnens'koi oblasti [Ecological-parasitological monitoring of carp in the fish farms of the Rivne region]. *Veterynarni nauky: Nauk. visnyk L'vivs'kogo nac. u-tu vet. med. ta biotekhnol. im. S.Z. G'zhyč'kogo – Veterinary of Science: Scientific bulletin of Lviv National University of Veterinary Medicine and Biotechnology named after S.Z. Gzhytsky*, Vol. 12, 2(44), 1, 274-278 [in Ukrainian].
6. Bykhovskaya-Pavlovskaya, I.E. (1985). *Parazity ryb [Parasites of fish]*. Leningrad: Nauka [in Russian].
7. Sekretaryuk, K.V. (2001). *Laboratorna diagnostyka invazyjnyh hvorob ryb [Laboratory diagnosis of invasive diseases of fish]*. Lviv [in Ukrainian].

УДК 619:638.15-084:614

КОВАЛЕНКО В.Л., д-р вет. наук, ст. наук. сп., e-mail: kvl2000@mail.ru

Институт ветеринарної медицини НААН

ЗАГРЕБЕЛЬНИЙ О.В., e-mail: kvl_c@mail.ru

Державний НДІ з лабораторної діагностики та ветеринарно-санітарної експертизи

БОВКУН Т.В., e-mail: temps-3000@ukr.net

ТОВ «НВП «Екологічний Капітал»

КУНИЦЬКИЙ В.А., e-mail: temps-3000@ukr.net

ТОВ «НВП «Брістон-Фарм»

ПРОБЛЕМИ ВЕТЕРИНАРНО-САНІТАРНОЇ ОЦІНКИ ТА ДЕЗІНФЕКЦІЇ НА ОБ'ЄКТАХ М'ЯСОПЕРЕРОБНИХ ПІДПРИЄМСТВ

Наведена інформація щодо перспективи розробки та удосконалення сучасних дезінфікуючих засобів для м'ясопереробних підприємств. Необхідно в якості діючих речовин дезінфектантів використовувати органічні композиції із застосуванням нанотехнологій для ефективного очищення приміщень та обладнання не тільки від забруднень, але й для бактерицидного впливу на патогенні мікроорганізми. Для раціонального застосування дезінфектантів рекомендується використовувати діючі речовини з різних хімічних класів, що відрізняються механізмом дії на мікробні клітини; змінювати групи дезінфектантів у процесі роботи з інтервалом 3–6 міс.

Ключові слова: дезінфекція, дезінфектант, м'ясопереробні підприємства, інфекція, ринки, лабораторії.

Вступ. Дезінфекція на підприємствах м'ясної промисловості – одне з найважливіших ветеринарних і санітарно-гігієнічних заходів. Для випуску високоякісної продукції велике значення має правильна та своєчасна ветеринарно-санітарна обробка всіх об'єктів м'ясопереробних підприємств, що є невід'ємною частиною технологічних процесів виробництва. Це пов'язано з тим, що м'ясо й інші харчові інгредієнти, є живильними субстратами, які містять компоненти необхідні для життєдіяльності мікроорганізмів.

Ця проблема стосується також невеликих м'ясопереробних підприємств з цехами виготовлення напівфабрикатів, готових кулінарних виробів з м'яса, магазини, що торгують м'ясом.

На цих підприємствах необхідно проводити щоденне очищення, миття та дезінфекцію силами персоналу. У зв'язку з цим виникає необхідність пошуку нових універсальних, простих у застосуванні, безпечних дезінфікуючих засобів, які, разом з доступністю і низькою вартістю, володіли б високою ефективністю та надійністю, що дозволить успішно конкурувати на сучасному ринку деззасобів не тільки з вітчизняними, а й імпортованими препаратами [1, 2].

Для сучасного технологічного устаткування, що використовується в новітніх технологіях за високотемпературних режимів переробки м'ясної сировини, із застосуванням різних видів жирових і рослинних добавок, стабілізаторів та ароматизаторів, важливий правильний вибір миючих і дезінфікуючих засобів. Застосування примітивних засобів для миття та дезінфекції обладнання, заснованих тільки на використанні каустичної соди, хлорного вапна, кислот і гарячої води, сьогодні мало, або й зовсім не ефективні. Саме тому, необхідно використовувати нові технології миття та дезінфекції, використовуючи досвід провідних європейських країн.

Розвиток торговельних відносин із зарубіжними країнами призвело до широкого використання імпортованої м'ясної сировини на м'ясопереробних підприємствах і ковбасних заводах. Часто потрібна попередня термічна обробка цієї сировини за температури не нижче 72°C. Це пов'язано з високим мікробним забрудненням сировини і, як наслідок, високим бактеріальним обсіменінням обладнання й огорожувальних конструкцій у разі технологічної переробки. У цьому випадку зростає ймовірність передачі збудника інфекції через тваринну сировину людям [3–5].

Тому, ветеринарно-санітарні заходи є невід'ємною частиною технологічних процесів у тваринництві та на підприємствах з переробки сировини тваринного походження. Дезінфекція є основоположним неспецифічним заходом. Для дезінфекції об'єктів ветеринарного нагляду застосовують різні засоби (хімічні, фізичні) і методи (вологий, аерозольний) з використанням спеціальної техніки.

Мета роботи. Дослідити практичне застосування препаратів для дезінфекції з метою профілактики та боротьби з інфекційними хворобами тварин на об'єктах ветеринарного нагляду м'ясопереробних підприємств.

Результати дослідження та їх обговорення. В останні роки на тваринницьких фермах, підприємствах м'ясної і молочної промисловості поряд

з традиційними, стали використовувати нові хімічні засоби, до яких висувають наступні основні вимоги: відсутність стійкого запаху та кольору робочих розчинів, які можуть вплинути на органолептичні й інші показники готової продукції; здатність добре обмилювати та емульгувати жири, гідролізувати білки м'яса і крові, розчиняти слиз та інші органічні речовини, не втрачаючи своєї активності; низька токсичність використовуваних концентрацій; відсутність корозійного дії на огорожувальні конструкції й обладнання; добра розчинність у воді та висока проникаюча здатність, повне видалення в разі обполіскування; швидкість і ефективність дії щодо широкого спектру патогенної, умовно-патогенної та санітарно-показової мікрофлори; відсутність розвитку резистентності в мікроорганізмів; цінова доступність препаратів [6].

Відповідно до міжнародних правил, нові ветеринарні засоби й раціональні технології дезінфекції повинні бути високоефективними та екологічно безпечними, якість препаратів повинна відповідати необхідним нормам і мати постійний склад до умов стабільності всіх компонентів, а їхні фізико-хімічні властивості повинні зберігатися незмінними в існуючих умовах застосування [7, 8].

У державних лабораторіях ветеринарно-санітарної експертизи (ЛВСЕ) продовольчих ринків, де проводять дослідження сировини тваринного походження (у тому числі охолодженого м'яса), проблема миття, дезінфекції та вибору доступного й надійного дезінфектанта також має важливе завдання.

У камерах-ізоляторах ЛВСЕ ринків проводиться тимчасове зберігання виявленої небезпечної продукції (м'яса хворих і підозрілих у захворюваннях тварин, а також органів уражених гельмінтами та з патологічними змінами, харчових продуктів і сировини з вичерпаним терміном придатності). Ця обставина вимагає особливого підходу до дезінфекції об'єктів ЛВСЕ продовольчих ринків.

До хімічних дезінфікуючих засобів, які використовуються для санації об'єктів за переробки м'ясної сировини, висуваються високі вимоги. Окрім того, необхідно враховувати технологічні особливості кожної ділянки виробництва, а в ЛВСЕ ринків – особливості використання того чи іншого приміщення за прямим призначенням. Наприклад, хлоровмісні, альдегідовмісні препарати можливо застосовувати для дезінфекції лише тих об'єктів, де немає безпосереднього контакту з тушами тварин і готовою продукцією (база передзабійного утримання тварин, карантинне відділення, забійний цех м'ясокомбінату та ін.) (табл. 1).

Препарати на органічній основі з використанням нанотехнологій, четвертинно-аммонієвих сполук, навпаки, можуть бути використані для дезінфекції цехів, які виробляють ковбасні вироби, м'ясні напівфабрикати та інші продукти, а також для дезінфекції ЛВСЕ на продовольчих ринках, бо не містять хлору, відносяться до 3–4 класу небезпеки і рекомендовані для застосування в м'ясній промисловості. Однак, ці препарати можуть бути використані на практиці в ЛВСЕ продовольчих ринків і на підприємствах

м'ясної промисловості тільки у випадку науково-обґрунтованих рекомендацій щодо їхнього застосування [9–11].

Таблиця 1

Порівняльна оцінка рекомендованих робочих концентрацій дезінфікуючих засобів за методами визначення їхньої ефективності та оцінки ступеня нешкідливості

Дезінфікуючий засіб	Концентрація, %	Методи оцінки ступеня токсичності та шкідливості					Ефективність відносно, %:				
		Гостра токсичність на лабораторних тваринах	На інфузоріях <i>Tetrahymena pyriformis</i>	In vitro на первинних та перещеплювальних культурах клітин	На імунній статус тварин	Гематологічні та біохімічні показники периферичної крові тварин	Аеробних та анаеробних мікроорганізмів	Вірусу	Грибів мікроміцетів	Дезінвазії	Інсектоакарицидність
Геоцид	0,5	–	–	–	–	–	100	100	100	98	100
Діамант	0,5	–	–	–	–	–	100	100	100	98	100
Срібло-мідний колоїдний розчин	4,0	–	–	–	–	–	100	100	90	65	9
Віроцид	0,2	±	+	±	+	+	100	100	100	32	18
Формальдегід	2,0	+	+	+	+	+	100	100	100	19	2
Гідроксид натрію	2,0	+	+	+	+	+	70	80	60	29	3

Примітка: «–» – не токсичні; «+» – токсичні; «±» – малотоксичні.

Перш за все, необхідні шляхи недопущення розвитку стійкості мікроорганізмів до дезінфікуючих засобів, а саме:

- не застосовувати робочі розчини дезінфектантів у занижених (бактеріостатичних) концентраціях – слід правильно готувати робочі розчини та не використовувати дезінфектанти з минувшим терміном придатності й ін.;
- використовувати лише свіжоприготовані робочі розчини дезінфектантів;
- не зберігати довгостроково робочі розчини дезінфектантів;
- проводити моніторинг стійкості мікрофлори до дезінфектантів;
- своєчасно і правильно проводити ротацію дезінфектантів (рис. 1).

Для раціонального застосування дезінфектантів рекомендується: використовувати діючі речовини з різних хімічних класів, що відрізняються механізмом дії на мікробні клітини; змінювати групи дезінфектантів у процесі роботи з інтервалом 3–6 міс; поточні обробки та генеральні прибирання проводити дезінфектантами з діючими речовинами різних хімічних груп; не занижувати концентрацію робочих розчинів; оптимізувати вибір дезінфектантів щодо дезінфекції.

Рис. 1. Орієнтовна схема ротації дезінфікуючих засобів.

Огляд літературних джерел свідчить про різноманіття використовуваних дезінфікуючих засобів, режимів їхнього застосування, об'єктів дезінфекції й ефективності препаратів. З хімічних засобів використовують: натрію гідроксид, формалін, кальцію або натрію гіпохлорит, феносмолін, надоцтову кислоту, перекис гідрогену та інші речовини. З об'єктів дезінфекції необхідно звернути увагу на цехи м'ясопереробних підприємств, технологічне обладнання, повітря виробничих приміщень, спеціальний транспорт, робочі інструменти й інвентар, спецодяг тощо. У той же час, відомості про засоби і методи дезінфекції сучасними засобами повністю відсутні.

Висновки та перспективи подальших досліджень. У разі застосування дезінфікуючого засобу на м'ясопереробних підприємствах необхідно звернути увагу на діючі речовини препарату з метою прогнозування ефективності бактерицидного впливу на мікроорганізми, а разом з цим і повного біологічного розкладання дезінфектантів на не токсичні компоненти. Перспективною є розробка дезінфікуючих засобів із застосуванням нанотехнологій.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

1. Бочаров Д.А. Средства и методы дезинфекции на мясокомбинатах / Д.А. Бочаров, В.Н. Цуканов, А.А. Поляков // Ветеринария. – 1989. – № 1. – С. 23–25.
2. Бутко М.П. Препараты для дезинфекции транспортных средств и объектов мясоперерабатывающих предприятий / М.П. Бутко // Проблемы вет. сан. гигиены и экологии (дезинф., дезинс., дерат.). – М.: 1999. – С. 41–42.
3. Бутко М.П. Ускоренные методы контроля качества ветеринарно-санитарной обработки транспортных средств / М.П. Бутко, И.Н. Чариков // Проблемы ветеринарной дезинфекции объектов животноводства. ВНИИВС. – М., 1987. – С. 30–39.
4. Волошина Н.О. Перспективи застосування колоїдів наночасток металів у ветеринарній медицині / Н.О. Волошина, О.Ф. Петренко, В.Г. Каплуненко // Ветеринарна медицина України. – 2008. – № 9. – С. 32–34.
5. Гигиеническое изучение технических моющих средств для пищевой промышленности с целью их гигиенической регламентации / О.І. Волощенко, Л.Г. Голенкова, Е.В. Раекция [та ін.]. // Гігієна населених місць. Інститут гігієни та медичної екології АМН України. – К., 2005. – Вип. 46. – С. 179–182.

6. Гудзь О. Требования к моющим и дезинфекционным средствам, предназначенным для санитарной обработки объектов предприятий по производству нестерильных лекарственных средств / О. Гудзь, А. Кобзарь // Житомир: «Провизор». – 2000. – № 11. – С. 50.
7. Дегтерев Г.П. Новые моюще-дезинфицирующие средства / Г.П. Дегтерев, А.М. Репин // Молочная промышленность. – 2000. – № 4. – С. 45–48.
8. Косенко М.В. Ефективність застосування хлорантоїну для вологої та аерозольної дезінфекції / М.В. Косенко, Л.М. Ковальчик, Є.С. Гаврилець // Ветеринарна медицина України. – 1997. – № 7. – С. 36–37.
9. Коцюмбас І.Я. Ринок ветеринарних препаратів в Україні та стан контролю їх якості / І.Я. Коцюмбас, В.В. Величко, Ю.М. Косенко // Ветеринарна медицина України. – 2006. – № 1. – С. 35.
10. Семенова И.В. Физико-химические свойства синтетических моющих средств на основе биоразлагаемых компонентов / И.В. Семенова, Е.Ф. Буканова, В.М. Филиппенков // Материалы II молодежной научно-технической конференции «Наукоемкие химические технологии – 2007», Тезисы докладов – МИТХТ им. М.В. Ломоносова, М.: 2007. – С. 10.
11. Цапко А. П. Дезинфекция оборудования птицеперерабатывающих предприятий / А. П. Цапко, В. П. Николаенко // Ветеринарная служба Ставрополя. – 2006. – № 1. – С. 36–38.

ПРОБЛЕМЫ ВЕТЕРИНАРНО-САНИТАРНОЙ ОЦЕНКИ И ДЕЗИНФЕКЦИИ НА ОБЪЕКТАХ МЯСОПЕРЕРАБАТЫВАЮЩИХ ПРЕДПРИЯТИЙ / Коваленко В.Л., Загребельный О.В., Бовкун Т.В., Куницкий В.А

Представлена информация о перспективах разработки и совершенствования современных дезинфицирующих средств для мясоперерабатывающих предприятий. Необходимо в качестве действующих веществ дезинфектантов использовать органические композиции с применением нанотехнологий для эффективной очистки помещений и оборудования не только от загрязнений, но и для бактерицидного воздействия на патогенные микроорганизмы. Для рационального применения дезинфектантов рекомендуется использовать действующие вещества из разных химических классов, отличающихся механизмом действия на микробные клетки; изменять группы дезинфектантов в процессе работы с интервалом 3-6 мес.

Ключевые слова: дезинфекция, дезинфектант, мясоперерабатывающие предприятия, инфекция, рынки, лаборатории.

PROBLEMS OF VETERINARY AND SANITARY EVALUATION AND OF DISINFECTION MEAT-PROCESSING FACILITIES / Kovalenko V.L., Zahrebelny O.V., Bovkun T.V., Kunitsky V.A.

***Introduction.** Disinfection on meat-processing facilities is one of the most important measures of veterinary and sanitary activities. Well-timed and correct veterinary and sanitary disinfection of all meat-processing facilities, which are an integral part of technological processes in the industry, is a crucial point for high-quality production output. This is related to the fact that meat and other nutritional components constitute nutrient substrates containing all components necessary for keeping microorganisms functioning.*

Foreign trade development contributed to import raw meat usage on meat-processing facilities and sausage manufacturing plants on a comprehensive scale. A heat treatment of these raw products at the temperature of 72 degrees is often needed. This is due to high levels of microbial contamination in these products and therefore high bacterial contamination of the nearby equipment and constructions during technological processing. In such cases, the possibility of infectious agents being transmitted from raw animal materials to people is getting even higher.

Thus, veterinary and sanitary disinfection are an integral part of technological processes in cattle production and on raw animal materials processing facilities. Disinfection is a fundamental nonspecific activity. Various means (chemical, physical) and methods (humid, aerosol) are used for veterinary control objects' disinfection with special technologies.

The goal of the work. *Conduct research on empirical application of disinfectants aiming at preventative medication and fighting animal infection diseases on meat-processing veterinary control objects.*

Results of research and discussion. *Organic nanotechnologies-based compositions among applicable disinfectant components are highly required to be used for efficient cleaning of entities and equipment not only from contamination, but also from bactericidal impact on pathogen microorganisms. Rotation of disinfectants is needed to be done on a regular basis.*

Conclusions and prospects for further research. *In case of disinfectants application at meat-processing facilities, it is of high consideration to draw attention to the applicable components of the used medicine in order to retain the possibility for predicting the strength of bactericidal impact on microorganisms and its full biodegradation on non-toxic elements. Nanotechnologies-based disinfectant drug development is of high perspective.*

Keywords: *disinfection, disinfectant, meat processing companies, infection, markets, laboratories.*

REFERENCES

1. Bocharov, D.A., Tsukanov, V.N., & Polyakov, A.A. (1989). Sredstva i metody dezinfektsii na myasokombinatah [Means and Methods of Disinfection on Meat-Processing Facilities]. *Veterinariya – Veterinary science*, 1, 23-25 [in Russian].
2. Butko, M.P. (1999). Preparaty dlya dezinfektsii transportnykh sredstv i ob'ektov myasopererabatyvayuschih predpriyatiy [Bactericidal Agents for Means of Transport and Meat-Processing Facilities]. *Problemy vet. san. gigieny i ekologii (dezinf., dezins., derat.) – Council issues. san. Hygiene and Ecology (dezinf., dezins., derat.)*, 41-42. [in Russian].
3. Butko, M.P., & Charikov I.N. (1987). Uskorennyye metody kontrolya kachestva veterinarno-sanitarnoy obrabotki transportnykh sredstv [Accelerated Methods of Quality Control for Veterinary and Sanitary Disinfection of Means of Transport]. *Problemy veterinarnoy dezinfektsii ob'ektov zhivotnovodstva VNIIVS – Problems of veterinary disinfection at animal facilities. VNIIVS*, 30-3 [in Russian].
4. Voloshyna, N.O., Petrenko, O.F., & Kaplunenko, V.G. (2008). Perspektivi zastosuvannya koloYidlv nanochastok metallv u veterinarnly meditsinl [Perspectives of Metal Nanoparticles' Coloids Application in Veterinary Science]. *Veterinarna meditsina Ukrayini – Veterinary Medicine of Ukraine*, 9, 32-34 [in Ukraine].
5. Voloshchenko, O.I., Golenkova, L.G., & Raetskaya, E.V. (2005). Gigienicheskoe izuchenie tehnikeskikh moyuschih sredstv dlya pischevoy promyishlennosti s tselyu ih gigienicheskoy reglamentatsii [Sanitary Research of Technical Abstergents for Food-Manufacturing Industry With the Aim of their Sanitary Regulation]. *Gigiena naselenih mist. Institut gigeny ta medichnoyi ekologiyi AMN Ukrayini – Hygiene of cities. Institut of hygiene and medical ecology AMN of Ukraine*, 46, 179-182 [in Ukraine].
6. Gudz, O., & Kobzar, A. (2000). Trebovaniya k moyuschim i dezinfektsionnyim sredstvam, prednaznachennyim dlya sanitarnoy obrabotki ob'ektov predpriyatiy po proizvodstvu nesterilnykh lekarstvennykh sredstv [Requirements for Abstergents and Disinfectants used in Sanitary Disinfection on Non-Sterile Medicines Production Facilities]. *Zhytomyr: "Provisor" – Zhitomir, "Pharmacist"*, 11, 50 [in Ukraine].
7. Degterev, G.P., & Repin, A.M. (2000). Novyie moyusche-dezinfitsiruyuschie sredstva [New washing and disinfecting means]. *Molochnaya promyishlennost – Dairy industry*, 4, 45-48 [in Russian].
8. Kosenko, M.V., Kovalchuk, L.M., & Gavrylen, E.S. (1997). EfektivnIst zastosuvannya hlorantoYinu dlya vologoYi ta aeroloznoYi dezInfektsIYi [Chlorantoin Application Efficiency for

Humid and Aerosol Disinfection]. *Veterinarna meditsina Ukrayini – Veterinary Medicine of Ukraine*, 7, 36-37 [in Ukraine].

9. Kotsumbas, I.Y., Velychko, V.V., & Kosenko, Y.M. (2006). Rinok veterinarnih preparativ v Ukrayini ta stan kontrolyu yih yakosti [Veterinary Drugs Market of Ukraine and their Quality Test State]. *Veterinarna meditsina Ukrayini – Veterinary Medicine of Ukraine*, 1, 35 [in Ukraine].

10. Semenova, I.V., Bukanova, E.F., & Filippenkov, V.M. (2007). Fiziko-himicheskie svoystva sinteticheskikh mozhshih sredstv na osnove biorazlagaemykh komponentov [Physical and chemical properties of synthetic detergents on the basis of biodegradable components]. Proceedings from The Knowledge-Intensive Chemical Technologies – 2007: *II molodezhnaja nauchno-tehnicheskaja konferencija (17-23 iyunja 2007 hoda) – 2nd Youth Scientific and Technical Conference*. (p.10). Moscow: MITHT im. M.V. Lomonosova [in Russian].

11. Tsapko, A.P. & Nikolaenko, V.P. (2006). Dezinfekcija oborudovanija pticererabatyvajushhих predpriyatij [Disinfection of Poultry Processing Facilities] *Veterinarnaja sluzhba Stavropol'ja – Stavropol Veterinary Service*, 1, 36-38 [in Russian].

УДК 619:616-07:599.731.11

КОВАЛЕНКО Г.А., e-mail: anna.kovalenko31@mail.ru,

ГАЛКА І.В., канд. вет. наук, e-mail: ptica2005@ukr.net,

РУДИЙ О.В., канд. вет. наук, e-mail: rudspass@gmail.com

СИДОРЕНКО Т.В., e-mail: ptica2005@ukr.net,

МУЗИКІНА Л.М., e-mail: loramuzykina@i.ua

ПОГРЕБНЯК О.П., e-mail: ptica2005@ukr.net

Інститут ветеринарної медицини НААН

СЕРОЛОГІЧНИЙ МОНІТОРИНГ МІКОПЛАЗМОЗУ (*M. HYORNEUMONIAE*) СЕРЕД ДИКИХ КАБАНІВ У ПІВНІЧНО- ЗАХІДНИХ ОБЛАСТЯХ УКРАЇНИ

*У статті наведені дані щодо виявлення специфічних антитіл проти *M. hyorhynchopneumoniae* у пробах сироваток крові від диких кабанів, які отримали з 6 областей України. Серологічне дослідження проводили непрямим методом ELISA з використанням комерційної тест-системи «*M. hyo. Ab Test Kit*» фірми IDEXX, США. Всього було досліджено 120 зразків сироватки крові, з яких 63 (52,5 %) виявилися серопозитивними до збудника *M. hyorhynchopneumoniae*. Оцінка результатів серомоніторингу вказує, що контакт диких кабанів зі збудником в різних областях України значно корелює.*

Ключові слова: *M. hyorhynchopneumoniae*, ELISA, антитіла, серопревалентність, дикі кабани, Україна.

Вступ. Мікоплазмоз – ензоотична пневмонія свиней (*pneumonia enzootica suum*) – хронічне інфекційне захворювання, що характеризується запаленням легенів, серозних покривів і порушенням репродуктивної функції у свиноматок